

UTJECAJ PSIHOSOCIJALNIH ČIMBENIKA NA ODGOĐENO TRAŽENJE POMOĆI KOD OBOLJELIH OD MALIGNIH BOLESTI

Postavljanje dijagnoze i početak tretmana u najranijem stadiju maligne bolesti od značaja je za uspjeh u liječenju i preživljenju od ovih bolesti. Unatoč intenzivnim preventivnim mjerama i zdravstvenom prosvjećivanju populacije velik broj bolesnika i dalje prekasno traži pomoć. Napore u borbi protiv malignih bolesti valja usmjeriti na one čimbenike koji utječu na odgađanje traženja pomoći. To su čimbenici vezani za zdravstveni sustav i čimbenici sa strane samog bolesnika. Činjenica je da se danas kroz zdravstveno prosvjećivanje, nacionalne preventivne akcije, medije i slične aktivnosti puno učinilo na destigmatizaciji zloćudnih bolesti. U fokusu ovoga rada, stoga su, čimbenici vezani za samog bolesnika. Neke studije pokazale su da je odgovornost za prekasno javljanje upravo na bolesniku tj. nekim obilježjima njegove ličnosti. Da li će pojedinac reagirati na aktivan način (tražiti pomoć) ili pasivan način (odgađati traženje pomoći) u situaciji kad je suočen sa suspektom promjenom važnu ulogu imaju njegove kognitivne funkcije (kognitivna diskriminacija) i emocije. Kognitivna diskriminacija uključuje znanje i iskustvo vezano za rak i način suočavanja s bolešću i liječnicima općenito. Kad govorimo o emocijama od značaja je kako se bolesnik osjeća vezano za novonastalo stanje te kakav je odgovor socijalnog okruženja. Emocionalne reakcije u suočavanju s malignom bolešću ovise o specifičnim obilježjima ličnosti pojedinca (obrambeni mehanizmi, mehanizmi suočavanja, tip osobnosti) te o njegovim obrascima u odnosu prema drugima (specifičnosti privrženosti i konteksta vezana za važne figure u obiteljskom i širem društvenom okruženju).

Kao ilustracija ovom problemu biti će prikazana 51- godišnja bolesnica s rakom dojke koja je 3 godine odgađala odlazak liječniku. Javila se u stadiju "proširene maligne bolesti" zbog čega su terapijske mogućnosti i duljina preživljenja bile limitirane.

* * * * *

THE CHALLENGES OF LIFE AFTER LOSS - WHAT DOESN'T KILL US, MAKES US STRONGER?!

Karin Kuljanić

*University Hospital Center Rijeka, Center for clinical, health and organizational psychology,
Rijeka, Croatia*

The idea that great good can come from great suffering is ancient. Posttraumatic growth (PTG) is defined as a positive psychological change that can emerge following a traumatic life event. The starting point of this concept is the idea that people are changing faced with life challenges and traumas and some changes may result in positive outcomes for their psychological health. The positive aspects may appear within three dimensions of trauma. The first dimension is to raise and develop new abilities that change self-perception of the person and may have a protective role in future potential stresses. The second dimension is the empowerment of important social relationships. The third dimension is that the trauma changes the priorities and spiritual philosophies towards the present and others. It is manifested in a variety of ways including an increased appreciation of life, an increased sense of personal strength, more meaningful interpersonal relationships and richer existential and spiritual life. The examples from clinical practice will be included in the presentation.

IZAZOV ŽIVOTA NAKON GUBITKA - ŠTO NAS NE UBIJE, TO NAS OJAČA?!

Drevna je ideja da iz velike patnje proizlazi veće dobro. Posttraumatski rast (PTR) je predstavljen psihičkim promjenama koje se mogu pojaviti nakon suočavanja s kriznim životnim događajem ili traumatskim iskustvom. Polazište ovog koncepta je u ideji da se ljudi mijenjaju suočavajući se sa životnim izazovima i da promjene mogu rezultirati pozitivnim ishodima za psihološko zdravlje pojedinca. Ovi načini nadilaze tradicionalnu samoučinkovitost i unutarnji lokus kontrole i mogu se opisati kao tri dimenzije traume. Prva dimenzija je podizanje i razvijanje novih sposobnosti koje mijenjaju samo percepciju osobe i imaju zaštitnu ulogu u budućim potencijalnim stresovima. Druga dimenzija je osnaživanje važnih socijalnih odnosa. Treća dimenzija rezultira promjenama u prioritetima i duhovnom razumijevanju i doživljavanju sebe i bližnjih. Restrukturiranje vrijednosti se očituje na različitim manifestnim razinama: u većem cijenjenju života, percipiranju osnaživanja vlastitih snaga, u promjeni prioriteta i otvaranju novih mogućnosti, osobe se osjećaju bližim i razvijaju intenzivne odnose s prijateljima i obitelji, bolje razumiju sebe i uvažavaju osobni identitet, dobivaju novi smisao i svrhu života te su spodobniji usredotočiti se na vlastite ciljeve i snove. Izlaganje će biti popraćeno primjerima iz kliničke prakse.